

ugyanama tájon biztos eredménnyel kereshette fel ismét őket. A fiatal szalonkák — megjegyzi említett megfigyelő — augusztus elején a foglyászat kezdetével, ha kifestve is, de kinőve nincsenek s a sárszalonnánál nem nagyobbak,*) növéstük azonban gyors lehet, mert augusztus vége felé akkorák, mint az öregek s a helyet már nem tartják meg; ilyenkor egyes példányokkal is csak ritkán találkozhatott, miből igen helyesen azt következtetheti, hogy az öregek kinőtt fiaikat elhagyván, azokat saját farsukra bízzák. — Az erdei szalonka költését tovább szellőztetve — igaz ugyan, hogy elszórtan igazi hazájuktól távol fekvő területeken is található szalonka-fészkek, így hazánkban is; mindamellett az nem szenvedhet kétséget, hogy az erdei szalonka valódi költési zónája észak. Hogy ennek dacára égüvünk alatt, illetve nálunk is alapítanak családi tűzhelyet, anrak megvan a maga fontos, de egyszemind igen természetes oka, voltaképen egy *kényszerítő* körülmény, mely

*) Ezek valószínűleg a második költésből valók voltak.

azonban a természet törvényeiben gyökeredzik. Ugyanis ama szalonkánál, melyek idébb, vagyis Európa délibb tájain, illetve hazánkban költenek, fölönulásuk alkalmával korábban jelentkezik a fajfenntartási ösztönzet; ennek az ösztönzetnek azután eleget téve, a *rendes időnél előbb párosodnak*, minek folytán, igen természetesen, utalva vannak a családalapításra, a dolog természetes rendjéhez képest: *kényszerülve*, fészkeknek a szokott időnél előbb s igazi hazájától távol való megrakására — mint azt *Diezel* is kiéjti kitéző munkájában. S ez a megokolás nem csak a legdélibb tájakon költőkre, de a hazánkban fészkelő szalonkákra vonatkozólag is, tehát általában véve is áll, nem véve ki a *közönséges sárszalonnát*, de sőt a nagy faj *szélkiáltót* sem, mely madarak — épen mint kedvencz hosszúcsőrű verdégünk — csak a szaporítási kényszernek hódolnak akkor, midőn nálunk, igazi hazájuktól távol, a fajfenntartás ösztérek eleget téve, családi tűzhely alapításához látnak.

(Folyt. köv.)

Lakatos Károly.

VADÁSZAT.

Az idei berlini agancskiállításról.



A németek ez évi agancskiállítása január 27-én nyílt meg és február 14-én záródott.

Az idén nem érte a kiállítást az a szerencse, hogy a császár jelenlétében nyilhasson meg, mivel a felséges vadászúr a megnyitás idejét Angliában volt kénytelen tölteni.

A kiállításon az agancsok a következőképen lettek osztályozva:

1. Németországi szarvasagancsok.
2. Németek által külföldön elejtett szarvasok agancsai.
3. Németországi dámlapátok.
4. Német vadászok által külföldön szerzett dámlapátok.
5. Németországi zergekampók.
6. Német vadászok által külföldön lőtt zergék kampói.
7. Németországi őzagancsok.
8. Német vadászok által külföldön lőtt őzek agancsai.
9. Jávorlapátok.
10. Vegyesek.

A 286 darab szarvasagancs közül díjazva lett 62. Az első díjat nyerte *Pless* herceg 1900. szeptember 11-én felső Porosz-Sziléziában elejtett 20-asa, mely nálunk is méltó feltűnést keltett volna, amennyiben a rózsza körmérete 27 cm., az ág körmérete a rózsza felett 21 cm., az agancsszárak hossza 121 cm., az agancsszárak szétágazása pedig 136 cm. Az egyik első díjat a *Vilmos* császár által szeptember 27-én terítékre hozott páratlan 24-es nyerte az ő híres rominteni területéről. Külföldről csak Magyarország volt számbavehetően képviselve. *Ratibor* herceg egy 16-os és egy 14-essel nyert díjat, azonkívül még két magyarországi szarvas díjaztatott.

A 76 dámlapát közül 14 nyert díjat; köztük egy magyarországit is kitüntettek.

Az őzagancsok, melyek a kiállításra küldettek általában elég jó minőségűek voltak s összesen 69 díjaztatott; a legtöbb díjat a pommerániak vitték el. *Magyarországból* csupán egy volt kiállítás, még pedig *Koburg Fülöp* herceg vadászterületéről.

Az 55 zergekampó közül csak 13 volt németországi, de valami feltűnő szép példány alig akadt köztük.

Jávorlapát csupán 5 volt kiállítva, melyek közül 3 Norvégiából került.

A kiállítás díszét nagyon emelte a külföldről s részint a tengerentúli országokból került szebbnél-szebben preparált érdekes állatok sokasága. Ezek között méltó feltűnést keltett egy Erdélyből került barna medvebőr, melynek viselője állítólag 208 kilót nyomott. A bejárattal szemben egy óriási kiömlött gorilla vont a magára a közfigyelmet, míg *Schillings* afrikai utazó keletafrikai kiállítása maga egy egész külön termet foglalt el.



I.

Az apróvad befogása s kamarákban való átteleltetése.

(Folytatása és vége)

A imént leírt teletetőkön kívül még nagy, világos és szelős kamarákat és istállókat is fel lehet használni a foglyok teletetési céljára. Az ily helységeket azonban használat előtt megteleltetés előtt kell készíteni, t. i. elsőbben is ponyvaményezettel (2 vagy 3 méter magasban) látjuk el, hogy a föl-röppenő foglyok magukat össze ne verjék; majd kihomokozzuk a padozatot 7—8 cm. vastag homokréteggel, a sarkokban pedig faagakból és fenyőgalyakból búvóhelyeket készítünk. — A mi az etetés üzemét illeti, a szabadban levő nyitott kamaráknál szabályul veendő, hogy addig, amíg a nagy havazások be nem állanak s a foglyoknak nyújtott eledelt a hó gyorsan el nem lepi, minden táplálék a kifutóban szórandó. Minthogy pedig a fogly folyton kotorász, úgy a kamarában, mint az udvarban rendes tápszerén kívül lazán összekötött s félig kicsépeelt buzakévéket, félig érett kölescsomókat, czirok-czímert és töre-

ket helyezünk el. Régi megcáfolhatatlan igazság az, hogy a fogoly helyes és oly módon való telettése, hogy a kamarákban tartott vad alkalmas tenyészanyagú szolgáljon, *leginkább annak gondos etetésétől függ* — mondja egy tapasztalt szakember (Vadászlap) igen helyesen. Ennek tekintetéből tehát arra kell ügyelnünk, hogy ahhoz hasonló eledelt kapjon, mint a milyent magának szabad állapotban keres. Tudva, hogy a fogoly szabad állapotban szemet és rovarot eszik, de kivált télen zöldet és nyersert is csipéget, a mi táplálékánál némileg a vizet pótolja s tavasszal egész szervezetének tisztításául szolgál: arra kell ügyelnünk, hogy a kamarában tartott fogolynak nyújtott táplálék is ezen kívánalmaknak megfelelően és pedig azért, mert a csupán szemennel telettetett fogoly, ha tavasszal zöldelő vetésre kerül, ennek mohón nekiesik és hasmenésben vagy elvész, vagy annyira elgyengül, hogy vagy igen későn, vagy éppen nem párosodhatik. — Rovar télen nem igen jön s így csak a száraz szemről és zöld, vagy nyers tápszerekről szólhatunk. Tudjuk, hogy a fogolynak legkedvesebb eledele a vad mohar magja s hogy köles, czirok és búza, vagy egyéb gabonaműveket csak akkor keresi, ha fűmaghoz nem igen jut; minthogy azonban a táplálék változtatása a helyes tartásnak egyik főtenyezője, a kamarában való etetést is ezen alapra kell fektetnünk. Maggal telt vadmohar rendelkezésünkre nem igen állván, e helyett oly időben kaszált takarmány-mohart használ-

tolhatjuk. Erre néve legalkalmasabbak a czikekre vágalt káposzta és répa-fajok. A friss táplálék nyújtását akkép kell intézni, hogy az elzárt vad, a száraz mellett, nyersert is mindig találjon az udvaron; különben igen mohón reá kap, mi a t:1 elején nem kívánatos, míg ellenben tavasz felé, midőn a fogoly szabadban is leginkább zölddel táplálkozik, természetének a kamarában is megfelel. — *A fázánok kiteleltetésénél* ugyanazon elvek érvényesülnek, mint azt a foglyoknál előadtam. A rendes, lehetőleg azonban változatos táplálék mellett fődolog a tisztaság; valami különös elbánást azonban a fázánok átteleltetése nem igényel s e tekintetben felesleges volna némely könyvek nagy részletességgel kiczirkalmazott tantételeit követni. A mi a táplálékot illeti, a kamarákban átteleltetett szárnyas vadat általában mindenütt szemes eledellel, u. m. kukoricza, árpa, zab, búza, rozs stb. szokták etetni. A tisztán szemes eledelre szorított vad azonban tapasztalás szerint könnyen megbetegszik, elsatnyul, sőt el is pusztulhat; ha tehát azt akarjuk, hogy a fázán, általában a telettetre bekamrázott szárnyas vad, jól átteleljen és a következő tavasszal a fajfentartás czéljának és rendeltetésének eredményesen megfelelhessen, úgy okvetlenül olyan eledelket is kell nyújtanunk a szemes eledelen kívül, a melyekkel a szabadban is táplálkozni szokott, t. i. növényi (s ha csak lehetséges, állati) anyagokat, így a répa-szeleteket és káposzta-leveleket. A legjobb táplálék minden bizonynyal a tiszta búza és

kukoricza répa-szeletekkel, vagy pedig zöldséggel kombinálva; ha módunk van benne, a fázán-eledel közé apró szemű babot és fehér borsót is elegyíthetünk, valamint egyéb

termény-féléit is, a fősúlyt azonban a már kiemelt ételneműre kell fektetni. Az eledelét szélesen kell a földre szórni, hogy lehetőleg minden egyes fázán az eledelhez férjen; hogy pedig a tiszta friss víznek hiányozni sohasem szabad, arról beszélni is fölösleges. L. K.



A gróf Dessewffy-féle kakasmezül fázán-tyúk.

jünk, melynek czimere már kifejlett, de magja tökéletesen megérve még nincs. Egyébiránt a száraz takarmányt mindig szalmájában vagy sásában s a mennyire lehet, laza kötésű csomókban nyújtjuk s hogy a fogoly kotorászó természete is kielégíttessék, búza-töröket és széna-murvat is szórjunk részükre. Az ily módon szórt táplálék, a száraz vagy nedves időjárás szerint, minden másod harmadnap eltisztítandó és frissel cserélendő fel, mely alkalommal az udvar kiséprendő és száraz homokkal betérítendő. Ha az udvar egyik-másik helyét fű, vagy kicsirázott gabona verné fel, ez meghagyandó; szalmás gabona különben, kivált zord időben és erős havazások alkalmával, magába a kamarába is helyezendő. — A foglyoknak nyújtandó nyers, vagy zöld táplálék telettetésükben főtenyező lévén, annak mikénti és mily arányban való nyújtására kellő gondot és figyelmet kell fordítanunk. Miután a téli táplálék ezen része leginkább a nyáron bőven felszedett rovarokat és vizet pótolni van hivatva s az emésztő szervek kellő fentartására szolgál, de a fogoly főeledelét nem, vagy csak szükségben képezi, az elzárt foglyok etetését úgy kell berendezni, hogy fő táplálékukat száraz eledel képezze, de e mellett valami zöldet, vagy nyersert mindig találjanak. E végre legczélszerűbb, ha könnyű, sekély ládikákba már kora őszszel búza-csut, vagy rostaalját kezdünk vetni s ezt mindaddig, míg csak lehet, sőt fagygyal istállóban is folytatjuk; e módon a kamarában telelendő vadnak legkedvesebb s legtermészetesebb zöld eledelt nyújthatjuk. Miután azonban nagy mennyiségben befogott vadat gabona-vetéssel ellátni nehéz, ezt más zöld táplálékkal is pó-

A kanróka mint családapa.

T. Szerkesztőség! Tisztelettel reflektálva »A Természet« XIII. számában tett felszólításunkra, mely a rókkák életviszonyaival ismerős és ezt illetőleg eredeti tapasztalati adatokkal bíró szakemberekhez intéztetett, bátor vagyok a kérdésre vonatkozó tapasztalataimat és megfigyeléseimet az alábbiakban rendelkezésükre bocsájtani. Igenis, a kanróka a párosodási időn túl is együtt marad nőstényével; egyugyanazon rókalyukban tartózkodnak, sőt gyakran együtt tartják vadászati kirándulásukat is, ami az egymáshoz való ragaszkodásnak, rekte jó házastársi viszonyoknak kétségtelen bizonyítéka. Hogy pedig a kanróka nem csak párja, hanem ivadékaik iránt is a legönzetlenebb apai vonalozással viseltetik s azok táplálása és nevelésében is igen tevékeny részt vesz, — erre nézve özőnét a bizonyítékoknakhozhatnám fel s hozhatna fel ilyeneket bizonyára minden hivatásos vadász, kiknek több alkalmuk van a rókkák életét megfigyelni, mint némely szecsessziós zoológiát csináló czikkíró uraknak, kik eredeti tapasztalatok híján czifra természeti históriák higondolásában gyakorolják magukat az igazi tudomány megbecsülhetlen kárára, a köztudat félrevezetése s egyben a valódi szaktudós zoológusok mérhetetlen bossúságára is, épen mint a mostani esetben. — Megemlítem még a felvetett kérdés lényegére vonatkozólag, hogy a kanróka nem csak saját ivadékaik iránt viseltetik a legmelegebb szülői érzellemmel, hanem az örökbefogadásra is nagyon hajlandó. Sokszor tapasztaltam ugyanis, hogy az elpusztított szülőknél helyébe lépett s az idegen ivadékokat örökbe fogadta, táplálta és nevelte, sőt veszelty

